

Hová vezet a metrótérkép?

Ha Budapesten vagy a világ nagyvárosaiban egy idegen metróra száll, a színes ábrát tanulmányozza, amelyről valamennyi vonal valamennyi állomása és az összes átszállási lehetőség leolvasható. Párizs, Moszkva, New York (ejtsd: nyújork) tucatnyi metróvonala, akár több száz megállója mind-mind ráfér, és az elrendezés minden esetben szinte ugyanolyan.

A metrótérkép egykori feltalálója és tervezője, Harry Beck (ejtsd: herri bekk) úgy eltalálta az arányokat, a formát, a színeket, hogy azóta sincs szükség jobbra, ugyanazt az egykori változatot tökéletesítgetik.

Pedig 1931-ben, amikor ez az ábrázolásforma megszületett Londonban, még nem hitt benne senki, legfőképp a metrótársaság vezetői. Érezték, hogy a régi típusú térképek már alkalmatlanok az egyre bővülő vonalhálózat követésére. Azok ugyanis a régi utcaterképeket követték, a megállókat jól ismert utakhoz, nagy középületekhez, terekhez, parkokhoz igazítva tüntették fel. Először a távolságarányokat

- alakították át, hogy a belvárosi részek (ahol sűrűbb a vonalak „szövése”) jobban kivehetők legyenek.
- A külső területeket így egyszerűsíteni lehetett. A fekete-fehér, az állomások rossz világítása miatt nehezen olvasható, bonyolult, még kihajtható formában is nehézkes térképektől egy konok és bátor újtónak köszönhetően szabadultunk meg.
- Harry Beck műszaki rajzoló volt, és mielőtt a londoni metrónál dolgozott, felismerte, hogy el lehet szakadni a hagyományos térképformától. Az igazán fontos tudnivaló a megállónév, az átszállási pont, és hogy a két lehetséges utazási irány közül melyiket kell választani. Így a régi térképről egyedül a Temze folyót hagyta meg, ami a térbeli eligazodást szolgálta, minden mást eltüntetett vagy leegyszerűsített. A valódi térbeli viszonyokkal nem törődve kizárólag vízszintes, függőleges és 45 fokban megtörő egyenesekkel jelölte az egyes vonalakat, és ő vezette be, hogy ezeket különböző színekkel jelöljék. Később még sok apró tökéletesítésre volt szükség, de amikor 1933-ban, két év huzavona után megjelentek az első Beck-

féle térképek, pillanatok alatt közel egymillió darab fogyott belőlük.

Harry Beck szabadidejében, szórakozásból készítette el az új térképet. Pénzt soha nem kapott a munkájáért. Sokáig még a dicsőséget is próbálták elvenni tőle, másnak tulajdonítva legfontosabb eredményeit. Az utókortól viszont megkapta méltó elismerését: a londoni Közlekedési Múzeum az 1990-es évek eleje óta galériával tisztelgél előtte, és az egyik központi fekvésű metróállomáson emléktábla őrzi a nevét.

Vajon hány ilyen, a metróterképhez hasonló dolog segíti a tájékozódásunkat és a gyors ismeretszerzést a hétköznapok során? Elég rápillantani egy meteorológiai térképre, és látjuk, hol húzódnak az időjárás frontok, melyik vidéken milyen erős a szél és hány fok a hőmérséklet. Mindenki ismeri az iskolai tanterem falán lógó periódusos rendszert. Amíg Mengyelejev, az

orosz kémikus meg nem találta a látványos, mégis pontos megjelenítési formát, amit ma olyan jól ismerünk, sokkal nehezebb volt valamennyi kémiai elemet egyetlen képen ábrázolni, összetartozó jellemzőikkel együtt.

Infografikának hívják az egyszerre tudományos és művészi képet, amely sok fontos adatot tartalmaz, segítségével gyorsan megtalálhatók és felismerhetők az összefüggések. Ehhez érteni kell az adatok természetét, a színek, betűformák, az elrendezés, az arányok, a súlypontok szabályszerűségeit. Próbáld te is egy infografika elkészítésével! Az Interneten sok segítséget kaphatsz hozzá.

Egy amerikai diák az egykori Római Birodalom úthálózatát próbálta úgy ábrázolni, mintha mai metróterkép lenne. Ugye, mennyire másképp nézünk erre a három kontinenst érintő hatalmas területre, a Földközi-tenger vidékére, ha egyetlen városként képzeljük el?

Z. KARVALICS LÁSZLÓ

